

„Cavalerul întru Shakespeare”, un om cald și zâmbitor, nobil prin atitudine și având deplină cunoaștere în domeniul teatrului, domnul Emil Boroghină, fondatorul Festivalului Internațional Shakespeare, a fost omniprezent pe durata tuturor edițiilor. Inteligența managerială, spiritul înalt al selecției repertoriilor din cadrul Festivalului îl învăluie încă din timpul vieții pe creatorul Emil Boroghină în aura eternității.

Ediția Festivalului Internațional Shakespeare Craiova 2024 a fost inaugurată cu o confirmare binemeritată: Premiul Internațional Shakespeare acordat domnului Emil Boroghină, distincția fiind înmănată de către directorul Institutului Cultural Român, domnul Liviu Jicman.

Florentin Streche: Bună ziua, domnule Emil Boroghină. Ne aflăm acum la un adevărat regal teatral, Festivalul Internațional de Teatru Shakespeare, când se împlinesc 30 de ani de la înființare. Cum vă simțiți după 30 de ani de succese festivaliere?

Emil Boroghină: În urmă cu 30 de ani, am avut nebunia, cutezanța donquijotescă să inaugurez Festivalul Internațional Shakespeare, cu convingerea că el va dăinui peste ani. Puțini aveau încredere în acest demers al meu, al nostru, dar uitați, am ajuns la vârstă, putem spune, a maturității de 30 de ani și festivalul nu numai că a prins contururi europene, festivalul fiind catalogat de mulți specialiști chiar cel mai important festival Shakespeare din lume. O afirmă și confirmă shakespeareologi și critici de teatru, mulți dintre ei fiind foarte legați de festivalul nostru, care au vizionat și au comentat spectacole Shakespeare din întreaga lume, din America și Europa, până în Orientul Îndepărtat.

Pot să vă spun că ne-a flatat faptul că Asociația Europeană a Festivalelor Shakespeare este în momentul de față foarte legată de Festivalul de la Craiova. Membrii Asociației au fost curțați de foarte multe festivaluri, se duc acolo, țin conferințe, dar susțin că adevăratul centru al lor este festivalul de la Craiova și Universitatea din Craiova. Este minunat, pentru noi, că se întâmplă acest lucru. În urmă cu câteva zile, a ținut o conferință aici și a fost sărbătorit cel mai important shakespeareolog al lumii, Sir Stanley Wells (titlu oferit de Regina Marii Britanii). Din 2006, domnia sa este editor general al ediției Oxford de Opere complete Shakespeare. Deși s-a insistat ca el să-și

sărbătorească cei 94 de ani la Stratford, nu a făcut acest lucru, ci a venit la Craiova la festivalul Shakespeare pe care l-a înobilat prin prezența sa, din 2006 până în prezent.

Florentin Streche: Festivalul Shakespeare este o operă colectivă, prin care ați adus oameni de teatru, critici, și este o fundație venită dintr-o dorință ființială, încă din tinerețea dumneavoastră până în momentul 1994. Festivalul Shakespeare este, deci, ușa întredeschisă și apoi deschisă către Europa. Din acest punct de vedere, dumneavoastră ca fondator și continuator al acestui grandios proiect cultural, devenit realitate și istorie, ce părere aveți despre viitorul festivalului?

Emil Boroghină: Vă mulțumesc că m-ați întrebat. Încă de la început, acest festival a fost așezat pe patru piloni de construcție: marile spectacole realizate de cei mai reputați regizori, apoi aceste sesiuni de comunicări care ridică foarte sus nivelul de receptare a festivalului, organizate acum în colaborare cu Asociația Internațională a Criticilor de Teatru (AICT), nu cu secția română, începând din 2010. Este vorba de o altă secțiune, organizată în colaborare cu Asociația Europeană de Cercetare Shakespeare, pe linia analizei operei shakespeareane, care se desfășoară la Universitatea din Craiova.

Al treilea pilon îl reprezintă atelierele teatrale studențești, pentru că festivalul s-a dorit a fi o școală de teatru nu pentru tinerii actori, ci pentru studenți și elevi. Cea mai frumoasă ediție etalon, la care am dorit să reajungem, a fost cea din 2008, când aici au fost prezente 12 spectacole realizate de studenți de pe toate continentele lumii, datorită sprijinilor acordate Catedra UNESCO-IT, personal domnului Corneliu Dumitriu, fondatorul Catedrei, cu sediul la acea vreme în România. Al patrulea pilon, nu mai puțin important, este cel al expozițiilor de fotografie, de carte, filatelie, de care mi-a plăcut să mă ocup personal, în special de expoziția de carte, strângerea de cărți reprezentând drumul dinspre casa lui Emil Boroghină înspre foaierele teatrului. Noi nu am făcut compromisuri în cadrul festivalului, ci am adus la un moment dat, pentru că am avut teme precum „Mari regizori, mari spectacole, mari teatre europene”. De pildă, am cuprins în acest program pe Peter Brook, care a adus „Marele Inchizitor” cu Bruce Miles, spectacol care a fost extraordinar.

De asemenea, Bob Wilson, un mare prieten al teatrului Național din Craiova și al festivalului, a avut generozitatea să aducă un alt spectacol, „Femeia mării”, cu celebra cântăreață Angela Molina. Atunci am creat o mică secțiune: „Spectacol invitat în afara programului shakespearean”, deci, din când în când, când este vorba de un foarte mare creator, încalcăm regula de a avea numai spectacole Shakespeare, dar în orice caz, regizorul respectiv este un director de scenă de spectacole Shakespeare. Anul trecut, în 2023, a avut loc o expoziție care nu făcea parte din ciclu, dar a fost foarte importantă pentru că a fost dedicată împlinirii a 400 de ani la apariția Operelor complete ale lui Shakespeare. A fost o ediție First-folio 400, cu tomuri de opere complete apărute înainte de toate în Marea Britanie și în Statele Unite, de la edituri celebre: Cambridge, Oxford, Norton, Arden. A apărut un al cincilea pilon pentru spectacole adresate comunității și aici marele merit îl are Vlad Drăgulescu. Dorința mea este însă ca aceste spectacole să nu coboare niciun fel nivelul valoric ridicat al festivalului, să încercăm să aducem spectacole stradale de cea mai bună calitate și în orice caz să fie dedicate operei shakespeareane.

Florentin Streche: După trezeci de ani de la prima ediție a Festivalului, sunteți la fel de viu și de implicat, cu o memorie extraordinară. Care este poziția magică din care vă hrăniți pentru a continua și în prezent, din calitatea de director onorific?

Emil Boroghină: Nu știu dacă după această ediție voi avea probabil aceste calități. Neprevăzutul intervine în viața noastră, ne ia pe total pe nepregătite. Am preluat ce a fost pentru mine din 1994, până când a dispărut maestrul Radu Beligan, care a fost și mentorul, Dumnezeuul meu. Domnul Vada a avut dorința ca eu să fie președintele festivalului. Eu eram director fondator, de aceea nu am avut cutezanța să mă numesc președinte, dar el a dorit ca eu să fiu președinte de onoare.

Florentin Streche: Din calitatea dobândită și confirmată de personalitate a teatrului românesc și a Festivalului Shakespeare, ce ne puteți spune despre cele două cărți în filele cărora protagonistul sunteți chiar dvs.: Ludmila Patanjoglu – “Purcărete și Boroghină. Pelerini în marele teatru al lumii”, respectiv „Cu Emil Boroghină la pas în Parcul Nicolae Romanescu”, coord. de Silviu Cristian Mirescu?

Emil Boroghină: Doamna Ludmila Patlanjoglu lucrează de peste 15 ani la acest volum, care inițial era numai despre Teatrul Național din Craiova, cu titlul „Silviu Purcărete, Boroghină și miracolul craiovean”. Teatrul Național din Craiova, numit de străini „ambasadorul culturii românești în lume”, „vasul amiral al teatrului românesc” sau „noua superputere a teatrului românesc” – este principalul generator al marilor succese teatrale, ceva unic pentru teatrul românesc.

Mai sunt câteva companii și teatre în lume cum au fost Cheek by Jowl care a umblat, ca și noi, pe toate continentele, respectiv compania rusă Malâi Teatr din Sankt Petersburg a lui Lev Dodin. Aceasta nu a fost o doar o conjunctură, pentru că, începând din 1994, și o spun cu mândrie, nu pentru a blama celelalte colective, din 1994 până în 2000, niciun alt teatru din România nu a fost invitat la vreun festival internațional de anvergură în afara TNC. Am fost primii care am ajuns la festivale internaționale precum Edinburgh, São Paulo, Avignon, Lincoln Center din New York etc., peste tot în calitate de purtători ai drapelului românesc. Povestea celui de-al doilea album începe în clipa când dl. Silviu Cristian Mirescu mi-a arătat un album dedicat orașului Craiova, cu o balerină și corpul de balet, și mi-a spus că dorește foarte mult să realizeze cu mine o expoziție de-a lungul celor patru anotimpuri prin Parcul Nicolae Romanescu, care este un monument de horticultură și arhitectură peisageră (premiul Medalia de aur, în anul 1900, la Expoziția Universală de la Paris).

Cu o tenacitate extraordinară, domnul Mirescu a convins câțiva dintre comentatorii teatrali care i-au dat dreptul de a lua din citatele care apar în album.

Florentin Streche: Putem spera ca spectatori din toată țara care se adună la Craiova ca la o capitală a teatrului, că festivalul de teatru Shakespeare să fie anual? Există acest proiect?

Emil Boroghină: Spre deosebire de alte festivaluri, este foarte greu să găsești, fiind un festival tematic, spectacole și experimente de cea mai înaltă calitate pe parcursul unui an. Eu, din acest motiv, l-am organizat din trei în trei ani. Se intenționează și chiar se dorește anul viitor, dar cred că va fi greu, pentru că anul viitor teatrul împlinește 175 de ani. Vor fi mari sărbătoriri ale Teatrului Național și va fi foarte greu și pentru primărie, și pentru ceilalți să subvenționeze două evenimente de o asemenea importanță. Deci, cred că, începând din 2026, se va putea trece la o desfășurare anuală.

Florentin Streche: Din tragedii, din comedii și din dramele istorice, după tot ce ați acumulat, care ar fi versul sau strofa-cheie din corpusul shakespearian?

Emil Boroghină: Restul este tăcere („Hamlet”, act V, scena 2).

Florentin Streche